

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет іноземних мов

Кафедра французької філології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

Освітня програма «Французька мова і література»
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури
(переклад включно), перша - французька

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30го серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи теорії мовної комунікації
Викладач (-і)	Бігун Ольга Альбертівна Білас Андрій Андрійович
Контактний телефон викладача	0957040089 0978047009
E-mail викладача	bilas.andriy@pnu.edu.ua olga.bigun@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Вівторок, о 15.00 год., ауд. 821
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Основи теорії мовної комунікації» належить до циклу загальної підготовки, вибіркових дисциплін, викладається у VII семестрі навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти для спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша - французька. Навчальна дисципліна знайомить студентів із засадничими етапами і особливостями розвитку мовної комунікації як галузі наукового знання в умовах сучасної глобалізації. Основними організаційними формами навчання є лекційні та практичні заняття. Лекційна тематика базується на принципових положеннях мовної комунікації, лінгвістики, психології, культурології і має науково-пізнавальну спрямованість. Лекції покликані підвищити інтерес студентів до глибшого самостійного вивчення питань курсу. Практичні заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, формують у студентів систему поглядів щодо комунікації, предмету та методології досліджень теорії комунікації, визначення основних понять теорії комунікації, рівнів та видів комунікацій, прикладних моделей комунікації. Курс завершується заліком, викладається французькою мовою.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: Формування у студентів системи сучасних прагмалінгвістичних знань про структуру, закономірності та найважливіші аспекти мовної (в тому числі міжкультурної) комунікації, вмінь використовувати набуті знання у практиці іншомовного спілкування, перекладу й у науковому аналізі мовленнєвої взаємодії.</p> <p>Завдання курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомлення з основними положеннями теорії мовної комунікації, структурою комунікативного акту, категоріями теорії дискурсу; • формування знань про комунікативні стратегії, прагматичні та гендерні аспекти комунікації; • формування системи знань і розвиток навичок аналізу різних типів, моделей і форм спілкування; • уміння використовувати набуті знання у практиці франкомовного спілкування; • вироблення практичних навичок і вмінь кооперативного (в тому числі іншомовного) спілкування під час дискусій, ділових розмов, переговорів тощо з метою досягнення високого рівня етики комунікації, культури мовлення загалом та запланованого прагматичного результату; • навчання наукового і практичного аналізу комунікативних ситуацій, мовленнєвої взаємодії. 	
4. Компетентності та результати навчання	
<p>Загальні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями з іноземної мови, мовознавства; 	

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях професійної або навчальної діяльності;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

Фахові компетентності:

- усвідомлення структури філологічної науки та їх теоретичних основ;
- здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, теорію та історію, функції, рівні;
- здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди французької мови, описувати соціолінгвальну ситуацію, використовувати знання культури, історії і традицій народів мов, які вивчаються;
- здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;
- Здатність до організації ділової комунікації. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

Результати навчання:

- вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та французькою мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації;
- ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;
- розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів;
- знати й розуміти систему мови, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;
- збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення та використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
практичні	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
7	035 Філологія 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша - французька. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	4	вбірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема1. Комунікація як знакова діяльність.	Лекція 1	1.Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К.: Видавничий	2 год		1 тиждень

<p>Тема 2. Мова як засіб спілкування</p>	<p>Лекція 2</p>	<p>центр «Академія», 2004. 344 с.</p> <p>2.Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2012. 288 с.;</p> <p>4.Почепцов Г. Теорія комунікації: навч. посібник. К.: Спілка рекламистів України, 1996. 175 с.</p>	<p>2 год.</p>		<p>1 тижде нь</p>
<p>Мова людини як засіб комунікації</p>	<p>Самостійна робота</p>	<p>5. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.</p> <p>6. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія архітектоніка, варіативність: монографія. К.: Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2002. 392 с.</p> <p>7. Bull A., Loinard S. & Sulmona M.-M. Communication interculturelle: [Source électronique]. Paris: Université Dauphine, 2005. URL: http://mba-rh.dauphine.fr/fileadmin/mediathèque/site/mba_rh/pdf/Travaux_a_nciens/MEMOIRE-GROUPE4-communication-interculturelle.pdf</p> <p>8. Byram M. Teaching and assessing intercultural communicative competence. Clevedon : Multilingual Matters LTD, 1997. 121 p.</p> <p>. Див. вище.</p>	<p>10 год. Джерела 2-6</p>	<p>5</p>	<p>15 тижде нь</p>
<p>Тема 3. Мова, мовлення і мислення</p>	<p>Лекція 3</p>		<p>2 год.</p>		<p>2 тижде нь</p>
<p>Мова і комунікація</p>	<p>Практичне заняття 1</p>		<p>2 год Джерела 3-8</p>	<p>5</p>	<p>3 тижде нь</p>

Форми комунікації	Самостійна робота		10 год Джерела 2-8	5	15 тиждів
Тема 4. Комунікація та її типи	Лекція 4	Див. вище	2 год		4 тиждів
Форми комунікації	Практичне заняття 2		2 год Джерела 3-8	5	5 тиждів
Тема 5. Комунікація: моделі, форми	Лекція 5	Див. вище	2 год		6 тиждів
Вербальні й невербальні засоби	Самостійна робота	Див. вище	6 год	10	15 тиждів
Тема 6. Структура й основні елементи комунікації	Лекція 6	Див. вище	2 год		7 тиждів
Комунікація та її складові	Практичне заняття 3	Див. вище	2 год Джерела 1-6	5	8 тиждів
Тема 7. Теорія комунікативного акту	Лекція 7	Див. вище	2 год		9 тиждів
Інформація у дискурсі	Практичне заняття 4	Див. вище	2 год Джерела 1-7.	5	10 тиждів
Тема 8. Прагматичні та гендерні аспекти комунікації	Лекція 8	Див. вище	2 год		11 тиждів
Експліцитна та	Самостійна робота	Див. вище	10	10	15

імпліцитна інформація у дискурсі	на робота		год		тижде нь
Тема 9. Теорія дискурсу	Лекція 9.	Див. вище	2 год		12 тижде нь
Особливості контексту	Самостій на робота	Див. вище	10 год	10	15 тижде нь
Тема 10. Реалізація синтезу мовленнєвих навичок різних видів у навчальній, науковій, професійній комунікації.	Лекція 10.	Див. вище	2 год.		13 тижде нь
Прикладні моделі комунікацій у вітчизняній та європейській соціології (М. Бахтін, Ю. Лотман, З. Фрейд, Ж.К. Леві-Стросс, М. Фуко та ін.)	Практичне заняття 5	Див. вище	2 год. Джерела 4-7	5	14 тижде нь
Реалізація синтезу мовленнєвих навичок різних видів у навчальній, науковій, професійній комунікації.	Самостій на робота		10 год Джерела 5-8	5	15 тижде нь
Підсумковий тест	Залік			30	15 тижде нь
6. Система оцінювання курсу					

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Система контролю знань студентів здійснюється через:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) усне опитування на практичних заняттях, (2) тестові завдання, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу, (3) контроль самостійної роботи - реферат, презентація із запропонованих тем курсу; • підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал курсу.
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал курсу.</p> <p>Тест складається з 30 завдань формату «множинний вибір», виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів соціокультурної та соціолінгвістичної компетенції. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Виправлений з неправильної на правильну – 0,5 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.</p> <p>Перелік питань, які виносяться на підсумкову контрольну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Актуальність вивчення проблем мовної комунікації. 2. Теорія мовної комунікації та її місце в системі гуманітарних наук. 3. Предмет, об'єкт та суб'єкт теорії мовної комунікації. 4. Методологія та понятійний апарат мовної комунікації. 5. Основні теорії мовної комунікації. 6. Основні підходи до визначення поняття “мовна комунікація”. 7. Функції, манера та стиль спілкування. 8. Об'єкт та суб'єкт спілкування й комунікації. 9. Структура міжкультурної комунікації. 10. Основні детермінанти міжкультурної комунікації. 11. Поняття контексту міжкультурної комунікації (Е.Холл, Г.Ховштеде, Е.Хирш). 12. Шляхи засвоєння іншої культури. 13. Об'єктивні засновники багатоманітності культур. 14. Проблема “чужерідності” культури. Соціалізація. Інкультурація. 15. Механізми інкультурації (культурна трансмісія). 16. Акультурація в міжкультурній комунікації. Основні форми акультурації. 17. Культурна адаптація. 18. Культурний шок. 19. Модель засвоєння “чужої” культури М.Беннета. 20. Культурна ідентичність. 21. Етноцентризм та його різновиди. 22. Міжкультурна комунікація та міжкультурна компетентність у вивченні мов. 23. Поняття комунікативної компетенції. Структура комунікативної компетенції. 24. Поняття і сутність толерантності. Толерантність як результат міжкультурної комунікації. Інтолерантність. 25. Міжкультурна компетенція в міжкультурній комунікації, її рівні, засоби підвищення. 26. Практичні рекомендації К.Ситарама й Р.Когделла щодо підвищення результативності міжкультурної комунікації. 27. Види моделі міжкультурної комунікації: вербальна МКК,

	<p>невербальна МКК, паравербальна МКК.</p> <p>28. Специфіка вербальної комунікації. Форми вербальної комунікації. Стили вербальної комунікації та її контексти.</p> <p>29. Сутність невербальної комунікації та її контексти.</p> <p>30. Сутність невербальної комунікації та її форми: кінесика, проксемика, окулістика, такесика, хрономіка, сенсоріка. паравербальна комунікація.</p>															
<p>Практичні заняття</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Усне опитування з теми практичного заняття; • Тестові завдання формату «множинний вибір», які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з теми семінарського заняття. <p>Усне опитування реалізує поточний облік успішності студентів на основі п'ятибальної шкали оцінок за виконання того чи іншого виду завдання. Так,</p> <p>5 балів студент отримує за вичерпну відповідь з теоретичного питання, яке розглядається, за умови її оформлення відповідно до норм усного англійського мовлення.</p> <p>4 бали – за повну відповідь, проте з однією-двома змістовими неточностями, незначною кількістю мовних помилок.</p> <p>3 бали – за неповну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей і незначну кількість мовних помилок.</p> <p>2 бали – за часткову, з грубими змістовими недоліками відповідь, або за її невідповідність питанню чи відсутність взагалі; відповідь, що містить значну кількість помилок, які порушують акт комунікації, унеможливають розуміння змісту висловленого.</p> <p>1 бал - за відповідь, що не розкриває питання або відсутність відповіді.</p> <p>Тестові завдання: 5/10 завдань формату «множинний вибір», виконання яких передбачає вибір правильного варіанту відповіді на питання теми, що розглядається на семінарському занятті. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. виправлений з неправильного на правильний – 0,5 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.</p>															
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент допускається до підсумкового контролю за умови отримання не менше 32 балів за аудиторну та самостійну роботу</p> <table border="1" data-bbox="499 1435 1409 1697"> <thead> <tr> <th>Контроль</th> <th>Аудитор на робота</th> <th>Самостійна робота</th> <th>Підсумкова контрольна робота</th> <th>Усього</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Максимальна к-ть балів</td> <td>25</td> <td>45</td> <td>30</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Контроль	Аудитор на робота	Самостійна робота	Підсумкова контрольна робота	Усього	Максимальна к-ть балів	25	45	30	100					
Контроль	Аудитор на робота	Самостійна робота	Підсумкова контрольна робота	Усього												
Максимальна к-ть балів	25	45	30	100												
<p style="text-align: center;">7. Політика курсу</p> <ul style="list-style-type: none"> • Студент повинен вчасно приходити на заняття; • У випадку пропуску 5 чи більше лекційних / практичних занять без поважної причини, студент може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку), або його/її підсумкова оцінка буде знижена; • Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю; • Студент має брати активну участь у практичних заняттях; • Студент повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення питань на лекційних і практичних 																

заняттях;

- Студент на свій вибір має підготувати один реферат, одну презентацію з матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення;
- Студент може перескласти будь-яку тему практичного заняття;
- Студент може перескласти підсумкову контрольну роботу у випадку отримання оцінки «незадовільно»;
- У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, студент отримує «0» балів.
- Якщо студент має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, студент має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету;
- Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу; інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес у ЗВО.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
3. Почепцов Г. Теорія комунікації: навч. посібник. К.: Спілка рекламистів України, 1996. 175 с.
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
5. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія архітектоніка, варіативність: монографія. К.: Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2002. 392 с.
6. Bull A., Loinard S. & Sulmona M.-M. Communication interculturelle: [Source électronique]. Paris: Université Dauphine, 2005. URL: http://mba-rh.dauphine.fr/fileadmin/mediatheque/site/mba_rh/pdf/Travaux_anciens/MEMOIRE-GROUPE4-communication-interculturelle.pdf
7. Byram M. Teaching and assessing intercultural communicative competence. Clevedon : Multilingual Matters LTD, 1997. 121 p.
8. Pratique traductologique et interculturelité. La Francophonie 7. Vol. 2. 2007. Universitatea Spiru Haret. 87 p.

Додаткова:

9. Ван Дейк Т. А. Язык. Познание. Коммуникация. Москва: Прогресс, 1989. 312 с.
10. Денисова С. П. Дискурс у сучасних комунікаційних системах. Киев: КиМУ, 2004. 134 с.
11. Квадратура смысла. Французская школа анализа дискурса. М.: Прогресс, 1999. 488 с.
12. Шарков Ф. И. Основы теории коммуникации. М.: Изд. дом «Социальные отношения», изд-во «Перспектива», 2002. 246 с. URL: <http://iub.at.ua/ld/0/61...pdf>

Викладачі: Бігун О.А., Білас А. А.